

De socioøkonomiske senfølger af multipel sclerose

Formål/hypotese:

Ph.d.en, der er ydet støtte til, handler overordnet om samspillet mellem multipel sclerose (MS) og socioøkonomi, hvilket blandt andet dækker over den enkeltes tilknytning til arbejdsmarkedet. I 2021 fokuserede forskningsaktiviteten primært på to understudier, beskrevet nedenfor:

1. De fleste får deres MS-diagnose i det tidlige voksenliv fra tyve- til fyrreårsalderen. Det er også i denne periode i livet, hvor de fleste tager en uddannelse, starter deres arbejdsliv og etablerer en familie. Tidligere forskning har peget i retning af, at man ved behandling af sygdommen tidligt i sygdomsforløbet kan ændre sygdommens forløb på den lange bane. De eksisterende studier har dog primært set på, hvordan tidspunktet for behandlingsstart påvirker udviklingen af symptomer. Vi ønskede i stedet at fokusere på en mere relaterbar og patientnær konsekvens af sygdommen. Vi valgte at undersøge, om tidlig igangsat behandling kan nedsætte risikoen for førtidspension, der for de fleste markerer en permanent afsked med arbejdsmarkedet.
2. De fleste får diagnosen tidligt i voksenlivet, men gennemsnitsalderen blandt patienter, der lever med MS, er stigende. Det er uvist om alderens betydningen for tilknytningen til arbejdsmarkedet er anderledes for patienter med MS end for andre personer. Vi ønskede derfor at undersøge, hvordan risikoen for længerevarende løntab og førtidspension fordelte sig i forskellige aldersgrupper hos patienter med MS sammenlignet med baggrundsbefolkningen.

Metode:

Vi anvender Det Danske Scleroseregister til at finde to grupper af patienter, der passer ind i de to studier beskrevet ovenfor. Fra Det Danske Scleroseregister er vi i stand til at finde oplysninger om behandling, funktionsstatus, scanningsvar etc. Ved brug af servere hos Danmarks Statistik og CPR-nummeret er vi herefter i stand til at sammenkoble patienterne med nationale befolkningsregistre, der indeholder informationer om uddannelse, lønindkomst, overførselsindkomster etc. Når vi har samlet tilstrækkeligt data på studierne patienter, anvender vi statistiske analysemetoder til at estimere risikoen for tab af tilknytning til arbejdsmarkedet.

Resultater:

1. Det første studie viser, at behandling iværksat tidligt (indenfor et år af sygdommens opstart), nedsætter risikoen betydeligt for tildeling af førtidspension sammenlignet med senere igangsat behandling. Studiet indikerer en trend for, at desto længere tid, der gør før opstart af behandling, desto større er risikoen for førtidspension.
2. Andet studie viser, at risikoen for løntab og førtidspension er betydeligt øget hos personer med MS sammenlignet med baggrundsbefolkningen i alle aldersgrupper. I 2018 havde 38 % af alle patienter med MS i Danmark ingen lønindkomst sammenlignet med 18,9 % i baggrundsbefolkningen. Tilsvarende modtog 30,5 % af patienterne førtidspension sammenlignet med 7,7 % i baggrundsbefolkningen.

Perspektivering:

1. Det første studie viser, at tidlig behandling er vigtig for fastholdelse af patienter med MS på arbejdsmarkedet. Det understreger desuden, at tidlig diagnosticering og opsporing er vigtigt, så behandling kan initieres så hurtigt som muligt.

2. Andet studie viser, at MS øger risikoen for førtidspension og løntab markant i alle aldersgrupper sammenlignet med baggrundsbefolkningen. Studiet er således med til at illustrere den samfundsmæssige og personlige byrde af sygdommen, som er til stede i hele den arbejdsdygtige levealder.